Høgskolen i Telemark
Avdeling for allmenne fag

EKSAMEN

I

207 ØKONOMI/BUDSJETTERING

MANDAG 1. DESEMBER 2003

Tid:	5 timer (09.00-14.00)
Målform:	Bokmål
Sidetall:	Forside + 4 + vedlegg (to sider)
Hjelpemiddel:	Kalkulator m/ tomt minne
Merknader:	Finner du det nødvendig å gjøre noen forutsetninger for å besvare enkelte spørsmål, bes disse presisert
Vedlegg:	1 stk. (to sider)
Info.:	Lykke til! *Bruk tiden og les nøye*. Etter eksamen (fra kl 14 i dag og utover) vil du få løsningsforslag til oppgavene hvis du er interessert i det. Kontakt i så fall faglærer ved å møte opp på Hellandtunet i Kyrkjevegen, ringe 35 06 15 22 eller sende mail til lie@tmforskbo.no

Oppgave 1 (30 %)
Tre Oslo-brødre etablerte *Supporter-effekter A/S* i august 2001. Brødrene skjøt da inn aksjekapital for i alt 330.000 kr fordelt med 1/3 på hver. I tillegg ble det tatt opp et "oppstartslån" (i bedriftens navn) på 250.000 kr. Nedbetalingstiden til lånet var fastsatt til 5 år.

Disse "etableringsmidlene" ble anvendt til innkjøp av en varebil til 220.000 kr, diverse inventar for 90.000 kr og et vareparti (med tanke på oppstart av salg) til en innkjøpspris på 175.000 kr. Restbeløpet ble plassert på en innskuddskonto som bedriften hadde fått etablert i sin lokale bankforbindelse.

a) Sett opp en riktig gruppert åpningsbalanse på grunnlag av opplysningene ovenfor. *(Hint: Ikke trekk inn noe som har med avskrivninger å gjøre, siden oppstillingen skal vise en "startbalanse".)*
b) Er noen av hovedgruppene i en "klassisk" balanserapport *ikke* representert i åpningsbalansen, og i så fall hvilke(n)?
c) Hvilken type egenkapital vil du *ikke* finne i noen åpningsbalanse?
d) Ville egenkapitalen i åpningsbalansen vert høyere, lavere eller uendret hvis varebilen hadde kostet 190.000 kr og inventaret 100.000 kr? Hvor stort beløp ville da ha blitt plassert på bankkontoen?
e) Føres låneopptaket på 250.000 kr til debet eller kredit på aktuell gjeldskonto i balansen? Vil da nedbetaling av gjeld (= avdrag) føres til debet eller kredit på den aktuelle gjeldskontoen?

Årsresultatet i etableringsåret ble et overskudd på 270.000 kr. Det ble bestemt at 1/6 av dette resultatet skulle utdeles som utbytte, dvs. avsettes til utbyttebetaling.

f) Hvor stor var den samlede egenkapitalen til selskapet per 31.12.01?

I april 2002 skjedde det en kapitalutvidelse (emisjon) li selskapet ved at to kjenninger til brødrene kjøpte nye, utstedte aksjer for 110.000 kr, fordelt med en halvpart (55.000 kr) på hver av dem. Årsresultatet i 2002 ble et overskudd på 540.000 kr; hvor 1/3 ble bestemt å gå til utbytte – mens resterende del skulle beholdes i selskapet.

g) Hvor stor var selskapets egenkapital per 31.12.02? Spesifisér også fordelingen mellom de to gruppene av egenkapitalkonti i utgående balanse (UB) for 2002.

Nedenfor er listet opp åtte kontonavn fra selskapets *årsregnskap* for 2002.
1. Tap på krav (fordringer)
2. Avsetning til tap på kundefordringer
3. Bilhold (drivstoff, service, m.m)
4. Forskuddsbetalt lønn
5. Renhold
6. Påløpte, ikke-forfalte renter på "oppstartslånet"
7. Avskrivninger
8. Aksjer i Supporter-forhandleren A/S i Bodø[1]

h) Oppgi om den enkelte kontoen hører hjemme i resultatregnskapet eller balansen. *I de tilfellene det dreier seg om en balansekonto, bes du også oppgi aktuell hovedgruppe.*

Tenk deg at de mest langsiktige anleggsmidlene til *Supporter-effekter A/S* avskrives over 30 år og de øvrige anleggsmidlene over 10 år. Avskrivningene er lineære. Bokført verdi på de to gruppene av *avskrivbare anleggsmidler* utgjorde hhv. 377.000 og 198.000 kr i UB for 2002, mens de stod i hhv. 390.000 og 220.000 kr et år tidligere. Alle anleggsmidlene ble anskaffet i oppstartsåret 2001, dvs. at selskapet foretok ikke noen nye investeringer i avskrivbare anleggsmidler i løpet av 2002.

i) Hvor mye ble ført som avskrivninger i 2002, og i hvilken grad ble selskapets driftsresultat i 2002 påvirket av disse avskrivningene?

[1] Plassering med tanke på en mulig fusjon (sammenslåing) av selskapene noen år fram i tid.

Oppgave 2 (20 %)
I Viksdal kommune er det Vik idrettslag som står for driften av kommunens eneste idrettshall. Hallen eies av kommunen. Til drift av hallen får idrettslaget bl.a. et årlig kommunalt tilskudd. Idrettslaget betaler generelle utgifter (herunder kommunale eiendomsavgifter) for bruken av hallen, mens selve leien til kommunen er sterkt subsidiert. Økonomiansvarlig i idrettslaget presenterer deg følgende regnskapsoppstilling for drift av hallen i 2002. Bak det som er sladdet, skjuler betegnelsene "Kredit-saldo" og "Debet-saldo" seg. *(Hint: Kredit-saldo på en konto oppstår når det er ført mer til kredit enn debet, og debet-saldo når det er registrert mer til debet enn kredit på kontoen i en gitt periode.)*

Utgifts-/inntektskonti:	[redacted]	[redacted]
Leieinntekter fra foreninger og andre idrettslag		42.000
Gave/tilskudd fra Viksdal Næringsforening		8.000
Strøm, vaskemidler, etc.	25.400	
Lønn og reisegodtgjørelse for vaktmester	23.100	
Kommunale eiendomsavgifter	6.200	
Kommunalt tilskudd		12.000
Salg av kioskvarer ved arrangement		13.800
Innkjøp (forbruk) av kioskvarer	8.100	
Inntekter fra basarer/utlodninger		5.200
Leie til eier (kommunen)	18.000	
Kjøp av regnskapstjenester	5.800	
Diverse utgifter/kostnader	2.400	

a) I hvilken av kolonnene står det "Debet-saldo" og indikerer en slik betegnelse at vi generelt har med utgifts- eller inntektskonti å gjøre?
b) Vil *kreditsaldo* vises med + eller – foran beløpet ut fra det du har lært om kreditering og debitering med bruk av fortegn?
c) Hvor stort var det samlede overskuddet/underskuddet for driften av hallen i 2002?

Utenom aktiviteten knyttet til halldriften, gikk Vik idrettslag med et samlet overskudd på 63.000 kr i 2002. Halldriften føres som et eget regnskap, men skal telle med i totaltallene for idrettslaget. Egenkapitalen til idrettslaget var på 785.000 kr per 01.01.02.

d) Hvor stor var egenkapitalen til idrettslaget per 31.12.02?

18.000 kr på posten "Leie til eier (kommunen)" er den reelle leiekostnaden i 2002, dvs. at posten er korrekt periodisert for 12 måneder. Leien betales på *forskudd for tre måneder*. Terminforfallene er 01.02, 01.05, 01.08 og 01.11. I august 2002 ble det inngått avtale om at leien skulle økes med *40 %* med virkning fra 01.01.03 og at det nye nivået i alle fall skulle gjelde ut 2004.

e) Hvor stor husleie betalte da idrettslaget ved terminen 01.11.02? Hva er et aktuelt navn på den kontoen du ville ha funnet i *balansen* til idrettslaget per 31.12.02 som skyldtes denne betalingen?
f) Oppgi også hvor stort beløp denne kontoen viste i UB 2002 og under hvilken hovedgruppe den framgikk.
g) Hvor stor vil husleiekostnaden for 2003 bli? Hvilket beløp vil vises i *UB 2003* på den kontoen det siktes til i det andre delspørsmålet til e)?

For noen år siden ble det inngått kontrakt mellom kommunen og idrettslaget om at det kommunale tilskuddet skal *reguleres annethvert år med 80 % av endring i konsumprisindeksen i sist tilbakelagte toårs-periode*. Iht. kontrakten ble tilskuddet justert på nytt med virkning for toårs-perioden 2003 og 2004. Konsumprisindeksen økte med 6,25 % i den aktuelle måleperioden, fra 15.12.00 til 15.12.02.

h) Hvor stort er det kommunale tilskuddet i 2003, og i hvilken del av kommunens årsbudsjett vil tilskuddet utgiftsføres?

Oppgave 3 (30 %)
Oppstillingen nedenfor er hentet fra balansen til selskapet *Sport og Fritid A/S* per 1. januar og 31. desember 2002. *(Merk at oppstillingen er organisert slik at egenkapital og gjeld per 31.12 står til venstre for tallene per 1.1, mens det er motsatt for eiendeler.)* Alle tallene i oppgaven er for øvrig oppgitt i *hele 1.000 kr*.

	Eiendeler per		EK/gjeld per		
	01.01.02	31.12.02	31.02.02	01.01.02	
Eiendom	520	500	300	300	Aksjekapital
Bilpark	278	250	242	268	Opptjent egenkapital
Inventar	420	385	217	206	Avsetning til pensjonsforpliktelser
Varer (varelager)	480	515	585	625	Pantelån (ferdig nedbet. 1.7.08)
Kundefordringer	212	224	102	99	Leverandørgjeld
Avsetning til tap på fordringer	-21	-25	128	132	Skyldig skattetrekk
Forskuddsbet. forsikringspremie	5	8	127	117	Skyldig arbeidsgiveravgift*
Bankinnskudd ekskl. skattetrekk	32	47	24	21	Oppgjørskto. merverdiavgift
Bankinnskudd skattetrekk	132	128	110	104	Påløpne feriepenger
Kontanter	8	5	202	194	Kassekreditt
Sum eiendeler	*2 066*	*2 037*	*2 037*	*2 066*	*Sum egenkapital og gjeld*

*): Inkl. påløpt arbeidsgiveravgift, dvs. arbeidsgiveravgift på feriepengene

Andre opplysninger:
- *Det ble ikke avsatt midler til utbyttebetaling ved regnskapsavslutningen for 2002.*
- *Utgiftene til varekjøp beløp seg til 1.445 i 2002.*
- *Konstaterte tap på fordringer utgjorde 19 i 2002.*
- *Eiendommen ble i sin tid anskaffet for 1.000 og avskrives lineært over 50 år. Det ble verken anskaffet noen nye biler eller noe nytt inventar i 2002. Bilparken og inventaret er avskrevet normalt i 2002, dvs. med samme beløp som tidligere år.*

a) Hvor mye utgjorde sum omløpsmidler per 31.12.02 og sum kortsiktig gjeld ved det samme tidspunktet? Hva er det som generelt kjennetegner kortsiktig gjeld?
b) Hvordan kan du i dette tilfelle svare på hvor stort selskapets årsresultat var i 2002 uten å ha resultatregnskapet å støtte deg på? Hvor stort var årsoverskuddet/-underskuddet?
c) Hvor store var varekostnadene i 2002?
d) Hvor mye ble kostnadsført på kontoen "Tap på krav" i resultatregnskapet for 2002?
e) Hvor mye betalte selskapet i avdrag på pantelånet i 2002, og påvirket dette egenkapitalen til selskapet? *(Tenk deg f.eks at kassekreditten ble benyttet til nedbetalingen.)*
f) Hvor mye utgjorde de samlede avskrivningene i 2002? Føres avskrivninger til debet eller kredit på de aktuelle eiendelskontoene?
g) Vil avsetningen på kontoen "Påløpne feriepenger" per 01.01.02 generelt ha sammenheng med feriepenger som er opptjent i 2001 eller feriepenger som forventes opptjent i 2002?

I 2001 hadde selskapet et årsresultat (-overskudd) på 80. Heller ikke ved avslutningen av regnskapet (årsoppgjøret) for 2001 ble det avsatt midler til utbytte, da selskapets ledelse mente at overskuddet var for lavt til det. Aksjekapitalen var på 300 også per 1.1.01.

h) Hvor stor var den *samlede* egenkapitalen til selskapet ved *inngangen til 2001?*
i) Hvor stor ville total egenkapital vært per 31.12.01 (dvs. i UB for 2001) hvis ¼ av årsresultatet hadde blitt avsatt til utbyttebetaling?
j) Ville en eventuell konto for "Avsatt til utbyttebetaling" bli oppfattet som en del av egenkapitalen per 31.12.01 eller som en langsiktig eller kortsiktig gjeldspost?

Oppgave 4 (20 %)
Du får oppgitt følgende tall for driften av tre kommunale barnehager i Hol kommune i 2002: (Tallene er i hele 1.000 kr.)

	Flekken	Toppen	Granstua
Samlede (brutto) driftsinntekter	714	605	812
Herav statstilskudd	*302*	*288*	*455*
Netto driftsutgifter i alt	582	644	502

a) Hvilken av disse barnehagene hadde de høyeste, samlede *driftsutgiftene* i 2002, og hvilken hadde de laveste?
b) Er det brutto eller netto driftsutgifter det siktes til i spørsmål a)?

Det statlige tilskuddet til barnehagedrift kan bli avviklet f.o.m. 2006 ved at midlene heller kommer til å bli fordelt over inntektssystemet, dvs. overføres som rammetilskudd. Slike rammeoverføringer blir ikke godskrevet den enkelte barnehages regnskap, men på et "generelt sted" i kommuneregnskapet.

c) Vil en slik endring i finansieringsform isolert sett føre til at nettoutgiftene for de tre barnehagene i Hol blir lavere, høyere eller uendret (ifølge en oppstilling som vist ovenfor)?

Kommunestyret i Hol kommune har vedtatt en større utbygging av Granstua barnehage i 2004. Det skal føres opp et større tilbygg slik at det blir plass til en ny heldagsavdeling for 12 barn under tre år. Utgiftene til oppføringen av bygget er anslått til 2,5 mill. kr.

d) I hvilken del av kommunens årsbudsjett for 2004 vil du finne disse utgiftene?

Se på vedlagte oppstilling (to sider) som viser regnskapstall for hovedlaget i Skarphedin.

e) Oppfatter du kontoen "Depositum nøkler" på 2.100 kr som at hovedlaget har utbetalt eller mottatt et depositum på dette beløpet?
f) Tror du det står "Forskuddsbetalt lønn" eller "Skyldig lønn" på den gjeldskontoen som er sladdet?
g) Under hvilken hovedgruppe ville aksjepostene spesifisert i note 8 blitt registrert hvis de hadde blitt tatt inn i balansen? *(Hint: Du kan legge til grunn at plasseringen/aksjekjøpene ikke er motivert ut fra noe "spekulativt" ønske om å få utbytte på kort sikt - men har mer en langsiktig, strategisk karakter.)*

VEDLEGG

I.L SKARPHEDIN HOVEDLAG						
Regnskap 2002	Noter	Regnskap 2002		Budsjett 2002	Noter	Regnskap 2001
Driftsinntekter:						
Kontingentar	1	66 700,00		75000		68 750,00
Treningsavg.		7 800,00		15000		
Komm. tilskot		26 000,00		25000		26 000,00
Aktivitetstilskot		15 177,00		15000		14 500,00
Gåver/tilskot barneidr.				4000		4 000,00
Sum driftsinntekter		115 677,00		134000		113 250,00
Driftskostnader:						
Barneidrett	2	44 076,00		50000		29 812,00
Møteutgifter		496,00		2000		2 227,19
Adminidtrasjonsutg.		73 493,00		84000		81 737,00
Anleggskostn.						
Gaver	3	3 400,00				
Sum driftskostnader		121 465,00		136000		113 776,19
Driftsresultat		-5 788,00		-2000		-526,19
Finansinntekter		1 444,00		2000		1 769,00
Finanskostnader		-327,00		0		-341,00
Sum finansposter		1 117,00		2000		1 428,00
Underskot		-4 671,00		0		901,81

Balanse pr. 31.12.2002				**2001**
Omløpsmidler:				
Andre korts. fordr.	4	81 892,00		86 891,90
Depositum nøkler		2 100,00		2 100,00
Ubetalt kontingent		13 300,00		2 000,00
Bankinnskudd	5	135 513,00		100 059,22
Sum omløpsmidler		232 805,00		191 051,12
Egenkapital				
Egenkapital 31.12.01		160 639,00		160 639,12
Underskot 2002		-4 671,00		
Sum egenkapital		155 968,00		160 639,12
Kortsiktig gjeld				
[redacted]		18 000,00		20 000,00
Anna korts. gjeld	6	58 837,00		10 412,00
Sum gjeld		76 837,00		30 412,00
Sum gjeld og egenkapital		232 805,00		191 051,12
Garantier:	7			
Eigendelsoversikt:	8			

Bø, 21.04.2003

Andres Tollehaugen , leiar

Andres Tollehaugen

John A. Øygarden, nestleiar

Bjørn Furnes, kasserer

Bjørn Furnes

Torstein Heldal, sekretær

Margun Een Wilhelmsen, styremedl.

Johannes Forberg

Johannes Forberg, revisor

ERNST & YOUNG AS
STATSAUTORISERTE REVISORER
REVISOR/FORETAKSNR. 976 389 387

IL SKARPHEDIN HOVEDLAG

Noter til årsregnskapet for 2002

1. Kontingenter
Det er 688 medlemmer som har betalt kontingent

2. Barneidrett
Dette gjeld:

Løn trening/administrasjon	Kr 6.000,00
Andre Kostnader	Kr 38.076,00

3. Gaver
Dette gjeld tilskot løypemaskin Grønkjær

4. Andre korts. fordr.
Dette gjeld lån til fotballgruppa

5. Bankinnskudd

Foliokonto	Kr 88.799
Høgrentekonto	Kr 1.132
Skattetrekkskonto	Kr 815
Turngruppas konto	Kr 2.832
Barneidrett folio	Kr 31.838
Barneidrett høgrente	Kr 10.097

6. Anna korts. gjeld

Revisjonshonorar	Kr 12.400
Lønn regnskap/barneidrett	Kr 18.000
Håndballgr.	Kr 400
NIF.midler	Kr 35.000
Treningsavg. Forskudd barneidr.	Kr 5.400
Annet	Kr 5.637

7. Garantier

Fotballgruppa: Lån i Bø Sparebank	Kr 336208
Fotballgruppa: Kassekreditt i Bø Sparebank	Kr 200.000
Alpingruppa: Lån i Fokus Bank	Kr 9.708
Samlet garantiansvar pr 31.12.02	Kr 545916

8. Eigendelsoversikt
Varelager:
Jubileumsbøker ca. 200 stk

Aksjer:

Gullbring Kulturanlegg A	100stk
Telemarkshallen A/S	5 stk
Bø Blad A/S	8 stk
Andeler Gjønkjær A/L	6 stk

9. Revisjonshonorar
Revisjonshonoraret for 2002 utgjer kr 26 170. I tillegg kjem merverdiavgift med kr 6 280,80.